

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถือหุ้น



นายฉัตรทิพย์ ทวีประศาสน์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหาหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-417-3

011703

011703

LEGAL MEASURES FOR THE SHAREHOLDERS PROTECTION



MR. CHATTIP TANTHAPRASAS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-417-3

การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการมุ่งพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการคุ้มครองผู้ถือหุ้นในบริษัทให้โดยผลดีที่สุด โดยมุ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นกับกรรมการและการจัดการงานของบริษัทเป็นสำคัญ โดยผู้เขียนอาศัยหลักที่ว่า การที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับความคุ้มครองและสามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ประสงค์ของการเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทให้ได้เป็นผลสำเร็จนั้น ก็จำต้องให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิและอำนาจในการเข้าควบคุมคณะกรรมการและการจัดการงานของบริษัทได้อย่างเต็มที่ ยิ่งผู้ถือหุ้นมีความใกล้ชิดกับการจัดการงานของบริษัทมากเท่าใดผู้ถือหุ้นก็จะได้รับความคุ้มครองมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ให้อำนาจควบคุมสุดท้ายอยู่กับผู้ถือหุ้นแล้ว ยังจะต้องมีมาตรการที่ทำให้ผู้ถือหุ้นสามารถใช้อำนาจนั้น ๆ ได้อยู่ตลอดเวลาด้วย อีกทั้งจะต้องไม่เป็นการก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ถือหุ้นมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เห็นว่า องค์การในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่จะให้โดยผลดีที่สุด จะต้องเป็นองค์การภายในตัวของบริษัทเอง มิใช่เป็นองค์การจากภายนอกบริษัทซึ่งเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น

นอกจากนี้ในการศึกษาคังกล่าว ยังได้รวมถึงการวิเคราะห์ถึงตัวบทกฎหมายที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบเกี่ยวกับกฎหมายของต่างประเทศที่มีความเหมาะสมเพียงพอแล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการที่รัฐจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

This research is intended to explore legal measures for the shareholders' protection by placing emphasis on the relationship between the shareholders and the board of directors and also on the management of the company. The writer's theory is that the shareholders can be well protected and achieve their purpose in joining the company only when they are entitled to control the board of directors and the management of the company. If they are close to the management of the company, they will be well protected.

Besides letting the shareholders control the board of directors, there are several other measures for their protection but such measures not put to much burden upon the shareholders. The writer also point out that the most efficient organ in controlling the management of the company must be the one within the company and not one from outside.

Moreover, this thesis also analyses the existing legal provisions by comparing them with those of foreign countries in order to explore whether existing laws are sufficient and in order to pave the way for amendment in the future.



กติการมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถือหุ้น" นี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุธาบดี สัตตะบุตร และท่านอาจารย์ นที ทองดี เป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ทั้งสองท่านได้กรุณา หารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้แก่ผู้เขียน ซึ่งนอกจากท่านจะได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแล้วยังได้กรุณาชี้แนะและจัดหา หนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับให้ โดยเฉพาะท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุธาบดี สัตตะบุตร ยัง ได้คอยให้ความกระจ่างในเรื่องกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสแก่ผู้เขียนตลอดมา อีกทั้งยังได้ ให้ความช่วยเหลือในการเขียนและขอคิดในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนอย่างมาก ซึ่งผู้ เขียนไต่ถามแนวทางและขอคิดเห็นเหล่านั้นมาใช้ในการเขียนและแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ คุณประยูร เถลิงศรี อธิบดีกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ และคุณประเทือง ศรีรอดมาย รองอธิบดีกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่กรุณาให้ คำแนะนำและจัดหาข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับให้ผู้เขียนด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุร กุญชรย์ ท่าน รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร คณะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ให้ สำเร็จลง และในท้ายที่สุดบุคคลที่ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณอีกท่านหนึ่งคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิต มั่นสุข ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้แก่ผู้เขียน มาโดยตลอด

ฉัตรทิพย์ วัฒนประศาสน์



บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1 บริษัท หุ่น และผู้ถือหุ้น.....	1
ก. ความหมายของ "บริษัท" โดยทั่วไปและประเภทของบริษัท.....	1
1. บริษัทในต่างประเทศ.....	1
1.1 การก่อตั้งบริษัทในต่างประเทศ.....	2
1.2 ประเภทของบริษัทตามกฎหมายอังกฤษ.....	2
2. บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	5
2.1 ความหมายของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	5
2.2 ประเภทของบริษัทในสหรัฐอเมริกา.....	6
3. บริษัทในประเทศไทย.....	8
3.1 ความเป็นมาของกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทของไทย.....	8
3.2 ความหมายของบริษัทในประเทศไทย.....	12
3.3 ประเภทของบริษัทในประเทศไทย.....	14
- บริษัทเอกชนจำกัด.....	14
- บริษัทมหาชนจำกัด.....	16
3.4 ความเป็นมาของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย... ..	16
3.5 หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521.....	20
- กฎหมายต่างประเทศที่ประกอบการศึกษา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521... ..	21
3.6 ลักษณะโดยทั่วไปของบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521.....	21

บทที่	หน้า
ข. หุ้น.....	28
1. ความหมายของหุ้น.....	28
2. ลักษณะของหุ้นโดยทั่วไป.....	31
3. ประเภทของหุ้น.....	32
ค. ผู้ถือหุ้น.....	42
ง. ความเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทของไทย.....	43
2. สิทธิและการใช้สิทธิโดยทั่วไปของผู้ถือหุ้น.....	51
1. สิทธิในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัท.....	51
1.1 การประชุมใหญ่.....	53
- ประเภทของการประชุมใหญ่.....	53
- การประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นจะต้องมีขึ้นเมื่อใด.....	58
1.2 การจำกัดสิทธิของผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนน.....	65
1.3 องค์ประชุมผู้ถือหุ้น.....	70
ก. ความหมายขององค์ประชุม.....	70
ข. จำนวนองค์ประชุมผู้ถือหุ้น.....	71
ค. การเดินออกจากที่ประชุม.....	75
2. สิทธิที่จะได้รับประโยชน์ในเชิงทรัพย์สิน.....	77
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นกับกรรมการและการจัดการงานของบริษัท.....	88
1. ผู้ถือหุ้นกับการเลือกตั้งและถอดถอนกรรมการบริษัท.....	90
ก. การเลือกตั้งกรรมการบริษัท.....	90
ก.1 ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นแต่งตั้งกรรมการ.....	93
1. การลงคะแนนเสียงโดยตรง.....	93
2. วิธีลงคะแนนเสียงสะสม.....	94
3. การลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน.....	97

ก.2 คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการ.....	98
ข. การถอดถอนกรรมการบริษัท.....	102
2. อำนาจและหน้าที่ของกรรมการบริษัท.....	106
1. อำนาจหน้าที่อันเป็นหลักทั่วไปของกรรมการ.....	107
- การกระทำนอกเหนือขอบอำนาจของกรรมการ.....	108
ก. ขอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของบริษัท.....	109
ข. การจำกัดอำนาจกรรมการโดยข้อบังคับของบริษัท.....	112
ค. การจำกัดอำนาจกรรมการโดยมติของที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้น.....	113
2. หน้าที่ในการเอาใจใส่ในการจัดการงาน.....	114
3. หน้าที่ในการจัดการงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดี ต่อบริษัท.....	117
3.1 หน้าที่ในการจงรักภักดีต่อบริษัท.....	118
3.2 หน้าที่จัดการงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต.....	120
ก. ห้ามมิให้กรรมการประกอบการค้าแข่งขันกับบริษัท.....	120
ข. ห้ามมิให้กรรมการซื้อขายทรัพย์สินกับบริษัทโดย ผลิการ.....	122
ค. ห้ามมิให้บริษัทให้กู้ยืมเงินแก่กรรมการ.....	127
3. ความรับผิดชอบของกรรมการ.....	129
- กรณีที่กรรมการไม่ต้องรับผิดชอบ.....	137
4. เมื่อใดการดำเนินกิจการของกรรมการจะต้องได้รับความยินยอม จากผู้ถือหุ้น.....	140
5. การขายทรัพย์สินของบริษัทกับความยินยอมของผู้ถือหุ้น.....	144
1. ทางแก่ของผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับการรวมกิจการบริษัทจำกัด หรือการขายทรัพย์สินของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา... ..	147

2.	ทางแก้ไขของผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับการรวมกิจการบริษัท จำกัดและการขายทรัพย์สินของบริษัทภายใต้ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	155
6.	การเปิดเผยข้อเท็จจริง.....	162
1.	การเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะกิจการของบริษัท	164
2.	การเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรรมการ.....	170
7.	ผู้ถือหุ้นกับการฟ้องคดี.....	175
1.	การฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของผู้ถือหุ้นโดยตรง.....	175
2.	ผู้ถือหุ้นฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของบริษัทเพื่อประโยชน์ ของบริษัทโดยส่วนรวม.....	182
	— การฟ้องคดีของผู้ถือหุ้นโดยอาศัยสิทธิของบริษัทตาม กฎหมายไทย.....	186
	ก. การฟ้องบุคคลภายในบริษัท.....	186
	ข. การฟ้องบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท	190
3.	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการฟ้องคดีโดยผู้ถือหุ้น.....	194
4.	ค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีโดยผู้ถือหุ้น.....	196
	1. ผู้ถือหุ้นฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของตนเองเพื่อ ประโยชน์ของตนเองโดยตรง.....	196
	2. ผู้ถือหุ้นฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของบริษัทเพื่อ ประโยชน์ของบริษัท.....	197
4.	คณะกรรมการดูแล.....	200
1.	การเลือกตั้งและถอดถอนคณะกรรมการดูแล.....	203
	ก. การเลือกตั้งคณะกรรมการดูแล.....	203
	ข. การถอดถอนกรรมการดูแล.....	206

2.	คุณสมบัติและชื่อห้ามของกรรมการดูแล.....	207
	ก. คุณสมบัติกรรมการ.....	207
	1. เรื่องอายุของกรรมการดูแล.....	207
	2. กรรมการดูแลต้องเป็นผู้อยู่หุ้นของบริษัท.....	208
	ข. ชื่อห้ามของกรรมการดูแล.....	208
3.	อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการดูแล.....	211
	ก. อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการบริหาร.....	212
	ข. อำนาจหน้าที่ในการให้ความยินยอมแก่กรรมการบริหาร ในการดำเนินกิจการ.....	214
	ค. อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่าย ผู้จัดการ.....	217
	ง. อำนาจหน้าที่ในการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น.....	218
	จ. อำนาจในการกระทำแทนบริษัท.....	219
4.	ผลดีของการดำเนินกิจการโดยมีคณะกรรมการดูแล.....	220
5.	การนำระบบการจัดการงานโดยมีคณะกรรมการดูแลมาใช้ กับบริษัทในประเทศไทย.....	222
	ก. บริษัทที่ควรจะต้องมีคณะกรรมการดูแล.....	223
	1. บริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัท มหาชนจำกัด พ.ศ. 2521.....	226
	2. บริษัทเอกชนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ พ.ศ. 2468.....	228
	2.1 บริษัทเอกชนจำกัดที่ไม่มีลักษณะเป็นบริษัท ในครอบครัว.....	229
	2.2 บริษัทเอกชนจำกัดที่มีลักษณะเป็นบริษัท ในครอบครัว.....	229
	ข. ฐานะและอำนาจของคณะกรรมการดูแล.....	230

บทที่	หน้า
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	234
ภาคผนวก.....	244
บรรณานุกรม.....	279
ประวัติ.....	283



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย